

Mien Aigen Hoes

Innovatief zorgprogramma voor dak- en thuislozen in en om Groningen

Het Groningse Mien Aigen is er voor dak- en thuislozen die op geen andere wijze een verblijfplaats kunnen krijgen. Deelnemers krijgen een woning, zonder dat er vooraf aan allerlei voorwaarden moet zijn voldaan. Er zijn wel drie afspraken: geen overlast veroorzaken, de huur betalen en de deur open doen voor de aangeboden begeleiding.

DOOR Farduw Wagenmakers

Bij de start van het project Mien Aigen Hoes werden daklozen betrokken. Aan hen werd de vraag gesteld: wat hebben jullie nodig om je leven weer op orde te krijgen? Deze vraag stellen is een van de succesfactoren van het project, aldus Joris Stavenga, manager bij Limor¹: 'De kunst is om de vraag centraal te stellen. Wanneer je dit doet, en mensen vertrouwen en verantwoordelijkheid geeft, is het bijzonder om te zien welke krachten er vrij komen.'

Daklozen antwoordden dat zij woonruimte het belangrijkste vonden. Zij

kwamen met het idee voor een groepswoning als tussenstap naar zelfstandig wonen, zodat ze elkaar in de eerste fase tot steun konden zijn. Inmiddels ex-dakloze Wubbo: 'Het was geweldig; er werd naar ons geluisterd en we kregen vertrouwen!'² Via de woningbouwvereniging Nijestee werd een oud studentenhuus aangeboden. De groep daklozen moest een begroting maken voor het opknappen van het pand. Ze gingen op pad om te onderhandelen over een nieuwe vloer, over de bijdrage van de woningcorporatie, en met de kringloopwinkels van Werkpro over de

inrichting van de kamers. In een maand toverde de groep dit uitgewoende pand om tot een 'buddyhuis', met fris geschilderde wanden, plafonds en strak gelegde vloeren. 'Toen de woning klaar was, hebben de bewoners hun eigen regels opgesteld. Het is hún woning, zij zijn de eigenaar van het proces', vertelt Erik de Vos, directeur van Terwille.³ Wubbo: 'Goed dat ze ons de vrijheid lieten, we kregen gelegenheid om het zelf te doen.'

Onconventioneel

Het project is een samenwerkingsverband tussen de instellingen Terwille (verslavingszorg), WerkPro (re-integratie) en Limor (Maatschappelijke Opvang). Aanleiding voor deze organisaties om een innovatief zorgprogramma voor dak- en thuislozen te ontwikkelen, was de behoefte van de gemeente Groningen aan meer onconventionele vormen van wonen en nieuwe initiatieven. Bij Mien Aigen Hoes wordt de doelgroep niet een opvangvoorziening aangeboden, maar een woning in combinatie met intensieve begeleiding. De werkzame bestanddelen van het Housing First⁴ concept worden hierbij gecombineerd met de – specifiek Groningse – expertise en krachtenbundeling van bovengenoemde

Housing First

Housing First is er voor de groep mensen die er niet in slaagt om een regulier hulpverleningstraject te doorlopen dat leidt tot huisvesting. Het gaat hier om mensen die kampen met problemen op meerdere terreinen, zoals relatie- financiële, verslavings- of psychiatrische problemen. Zij leven een dak- of thuisloos bestaan en veroorzaken met hun gedrag vaak onrust in de omgeving.

Housing First voorziet in dit hiaat door het traject om te keren en deze mensen eerst een passende woning aan te bieden, met aansluitend een passend hulptraject. Housing First gaat er vanuit dat het niet willen verliezen van deze woning maakt dat zij zich aan de gestelde voorwaarden proberen te houden. Omdat deze erg laagdrempelig zijn is de kans van slagen groot en de positieve gevolgen daarmee ook, voor zowel de deelnemers als de maatschappij.

Huisvesting is een essentieel onderdeel voor het slagen van een Housing First traject. In Groningen is er een goede samenwerking tot stand gekomen met de woningbouw corporaties Nijestee en Patrimonium.

Fotos.com plus

Bij Mien Aigen Hoes staat altijd de vraag centraal: wat heb jij nodig om je huis te kunnen behouden?

organisaties. De gemeente Groningen heeft subsidie verleend voor de start van 'Mien Aigen Hoes'. In februari 2015 zijn de eerste bewoners gestart in dit project én met succes.

Wethouder Ton Schroor: 'Het project Mien Aigen Hoes belichaamt de integrale aanpak die de gemeente Groningen nastreeft in de maatschappelijke opvang en op het bredere terrein van wonen, zorg en welzijn. Werken op basis van gelijkwaardigheid, vertrouwen en eigen verantwoordelijkheid.'

Barricades

In Mien Aigen Hoes is huisvesting het vertrekpunt van het zorgtraject. Met het weer zelfstandig wonen neemt de eigenwaarde en het zelfvertrouwen toe en gaat de deelnemer weer perspectief zien. Hierdoor ontstaan mogelijkheden om te gaan werken aan verbetering van de kwaliteit van leven.

De huidige opvang- en woonvoorzieningen hebben de afgelopen jaren mensen vanuit de beoogde doelgroep (herhaaldelijk) onderdak/huisvesting geboden. De realiteit hierbij is dat veel opvangtrajecten vroegtijdig worden afgebroken. Dit kost veel geld en de opeenvolgende teleurstellingen bij deelnemers maken de motivatie steeds kleiner. De voorwaarden die vooraf worden gesteld, zoals psychiatrische behandeling, afkickprogramma's of financieel beheer werpen een fikse barricade op. Daarnaast zijn er vaak behoorlijke drempels om in aanmerking te komen voor zelfstandige huisvesting; je moet van je verslaving af zijn of geen schulden meer hebben.

Sommige mensen bevinden zich al jaren periodes in instellingen en halen steeds weer 'de lat' niet om doorstroom naar zelfstandige huisvesting te maken. Een niet te onderschatten aspect daarbij is een negatieve beeldvorming rondom de doelgroep.

Verder komen

Het huidige hulp/zorgaanbod in Nederland is nog steeds behoorlijk gestoeld op het 'verdienmodel: een soort van 'eerst zien, dan geloven' spoor. Oftewel: je moet eerst aantonen dat je goed gedrag kunt vertonen, dan volgt de volgende stap op de woonladder. Het keer op keer bewijzen en verdedigen zijn aspecten die voor dit type burger vaak een brug te ver blijkt, en die bij voorbaat grote kans hebben om te mislukken.

In een veilige individuele omgeving echter ontvangt het individu de ruimte om met verantwoordelijkheden om te gaan. Hij leert eigen beslissingen te nemen en op een verantwoorde, door de samenleving geaccepteerde manier, op eigen benen te staan. In Mien Aigen Hoes ligt de nadruk dan ook op het (mogelijk) individueel herstel van thuisloosheid.

Het zorgprogramma Mien Aigen Hoes kent een benadering die volledig tegengesteld is aan bovengenoemd 'verdienmodel'. Er wordt uitgegaan van de visie dat het bieden van individuele huisvesting de manier is om verder te komen. Dat klinkt als makkelijk en vrijblijvend, maar het tegendeel is waar. Een huis ontvangen is één ding, een

huis behouden is een tweede. Bij dit laatste wordt de kern van het programma geraakt. Altijd en onvoorwaardelijk staat de vraag centraal: wat heb jij nodig om je huis te kunnen behouden? Met deze vraag als spreekwoordelijk wapen ontstaat er wederkerigheid bij de cliënt; motivatie terugkrijgen, zich weer laten raken, leren om een duurzaam contact op te bouwen, doelen te formuleren, te streven naar een verslavingsvrij leven en een zinvol bestaan kunnen opbouwen.

Dikke winst

Een multidisciplinair team van specialisten (twee van Limor, twee van Terwille en twee van Werkpro) begeleidt de bewoners. 'De begeleiding gaat zonder indicatie, we intensiveren waar nodig en schalen af als het kan. De klant zit aan het stuur in de bus, de hulpverlener achterin', zegt De Vos van Terwille. De gemeente Groningen subsidieert de begeleiding met een vast bedrag. 'Het project is effectief en relatief goedkoop', vertelt wethouder Schroor. 'Dit waren allemaal mensen met complexe problematiek van wie nu blijkt dat ze met lichte begeleiding hun zelfstandigheid weer kunnen oppakken. In de oude situatie gebeurde het geregeld dat cliënten van de ene instelling naar de andere hopten. De regie ontbrak. Wat we willen is de cliënt centraal stellen en veel meer luisteren naar de vraag.' De gemeente Groningen heeft een innovatiebudget voor de zorg om vernieuwende projecten aan te jagen. Schroor: 'In het zorginnovatie-atelier is een pitch gedaan voor een tweede buddyhuis. Ik ben er enthousiast over. Je kunt cynisch zijn en denken: wat zijn nu zeven of acht mensen op een groep van honderden, maar elke persoon die er weer bovenop komt is dikke winst!' ■

Farduw Wagenmakers is communicatiemedewerker bij Limor.

Noten

1. www.limor.nl
2. Lees meer over het verhaal van Wubbo en medebewoner Mike via: www.terwille.nl/over-terwille/persoonlijke-verhalen/mike-zo-min-mogelijk-betutteling/
3. www.terwille.nl
4. In het kader een toelichting op het concept Housing First.